

ORIGINEA UNICITĂȚII UMANE

Carolina PERJAN, dr., conf. univ.,
Elena LOSÎL, dr., conf. univ.

Summary

By membership in the human race, everyone is just like other. Looking like people from his group (for example member of his family, classmates, etc.) though is different from other through the road of his life, which it's take its own destiny. Awareness of its uniqueness is very important for human and it is produced in relation between self and other. So we can understand the uniqueness of people around us.

And this make us conscious of existence of differences between us, of human diversity. Fact of our uniqueness make people be like themselves. Also, identity is transformed through the major influence of age factors, environment, relationships, life events. That's why everyone must accept the differences from others and to be willing to change. Everyone must think about personal integration in human diversity to show its own uniqueness and live together

Prin apartenență a la specia umană, fiecare om este la fel ca ceilalți. Asemănându-se cu oamenii din grupul său (de exemplu, cu membrii familiei din care face parte, cu colegii de clasă etc.), totuși este diferit de toți ceilalți. Prin drumul parcurs de fiecare om în viață a, acesta se distinge de alții. Fiecare viață își urmează un destin unic. Indiferent de orice metafizică a destinului, existența a lui e o certitudine, ceea ce arată particularitatea fiecărui individ în parte, acesta urmând o anumită cale fără doar și poate.

Fiecare ființă de la naștere este înzestrată cu o varietate de distincții biologice (trăsături fizice, sex, vârstă). Ființa umană, prin experiențele de viață, influențele familiei, ale prietenilor, colegilor, cunoscuților etc. se deosebește de semenii prin trăsăturile de caracter, sentimente, convingeri, preferințe, prin modul de a gândi și de a înțelegere lucrurile etc. Astfel, omul îmbina, într-un mod unic, trăsăturile universale, de grup și cele proprii, care formează o persoană distinctă, irepetabilă, unică.

Cercetarea unicității și a structurii trăsăturilor de personalitate în cadrul diferitelor sfere psihologice a dus, în mod natural, la problema relației ce există între aceste sfere (de exemplu, între inteligență și personalitate). O comparație directă a trăsăturilor arătând diferitelor sfere a arătat că, într-o anumită măsură, nu sunt independente unele de altele, dar constatarea acestui fapt nu prea a facilitat înțelegerea unicității. Mai devreme, în cadrul cercetării, de exemplu, a stilurilor cognitive s-a dovedit că trăsăturile de personalitate și caracteristicile cognitive ale unei persoane pot avea la bază mecanisme de reglementare comune.

Un progres semnificativ în înțelegerea integrității structurale a trăsăturilor psihologice s-a atins datorită abordărilor prin care s-a încercat să se găsească principii generale de funcționare a diferitelor caracteristici psihologice. Unul dintre aceste principii este înțelegerea funcțiilor diferitelor trăsături psihologice ca metode și niveluri de prelucrare a informațiilor. Acest principiu stă la baza teoriei multifactoriale a unicității.

O altă abordare, care a permis integrarea trăsăturilor psihologice, implică interacțiunea factorilor biologici (ale individului) și a celor sociali (ai personalității) la formarea unicității. În același timp, în organizarea ierarhică a trăsăturilor psihologice ale omului, unicitatea constituie cel mai înalt nivel al ierarhiei în raport cu nivelul individual și personal.

Identificarea trăsăturilor psihologice și determinarea relațiilor dintre acestea (separarea acestora în funcție de nivelul de generalitate) reprezintă prima etapă în studiul unicității. La

această etapă, reprezentările intuitive și cele din viața de zi cu zi, precum că toți oamenii sunt diferiți, sunt formalizate pentru cercetarea științifică: se conturează o serie de trăsături psihologice ce reflectă, pe de o parte, aspecte esențiale ale vieții psihice a omului, iar, pe de altă parte, se disting în mod stabil la diferite persoane; se determină diapazonul unicității în trăsăturile psihologice; apare posibilitatea de a oferi o descriere comparativă a diferitelor persoane. Imediat ce sunt definite trăsăturile psihologice, importante pentru studiul unicității, apar noi întrebări, precum: se pot distinge grupurile de persoane în baza acestor trăsături selectate ca fiind „naturale”, ușor de definit, de exemplu, în funcție de caracteristicile sociodemografice? Care este impactul societății asupra diferențelor dintre oameni? Care este rolul diferențelor biologice între oameni, de exemplu, a trăsăturilor psihofiziologice în formarea caracteristicilor psihologice? Cum se modifică diferențele individuale în procesul de dezvoltare? Toate aceste întrebări sunt legate de problema privind originea unicității. Direcțiile principale de cercetare a unicității determină răspunsurile la aceste întrebări [1, p.124].

Oamenii încearcă să fie unici, să aibă o individualitate a lor, dar, în același timp, aparțin și unui anumit grup. Caracterizându-se pe sine sau pe alte persoane, omul indică, în primul rând, caracteristicile de grup – vârsta, naționalitatea, apartenența la tradițiile culturale sau religioase, clasă socială etc. La măsurarea individualității se adaugă statutul de grup ce constă din mai multe componente, care constituie o structură ierarhică. Pentru a studia motivele diferențelor individuale se recurge adesea la comparația diferitelor grupuri de oameni. Grupurile pot fi formate în baza diferitelor criterii. Dar, pentru a vorbi cu certitudine despre sursele diferențelor individuale, este necesar să se selecteze pentru clasificare motive care ar determina particularitățile comportamentului uman în diferite condiții și care ar reprezenta ele înseși niște caracteristici stabile. Atunci când se caută astfel de motive pentru clasificări, în primul rând, se acordă atenție diferențelor evidente între oameni. Ei pot fi ușor împărțiți în grupuri, în funcție de poziția socială, de profesie, de educație și de nivelul veniturilor. Acestea sunt caracteristicile ce definesc tipurile de oameni care s-au format în mod „natural” și stau la baza cercetării diferențelor de grup între oameni.

Esența individualității este strâns legată de identitatea individului, de capacitatea acestuia de a fi el însuși, de a acționa ca o entitate independentă în cadrul unui alt întreg. Individualitatea omului constă în faptul că fiecare individ este unic și, mai ales, în faptul că fiecare individ este un subiect original care, făcând parte din lumea ce-l înconjoară, fiind inclus într-o anumită structură socială, relativ își păstrează independența. Identitatea individuală se manifestă în toate semnele individualității. Dar adevăratul sens al unicității individuale este legat nu atât de aspectul fizic al individului, cât de modul de viață ca subiect independent al activității. Unicitatea poate fi definită ca formă specială de existență a omului în societate. Și dacă esența personalității este personificarea relațiilor sociale, atunci o persoană concretă își poate exprima esența socială sub forma individualității. Ca individualitate persoana își creează propria imagine, este „autorul” acțiunilor sale. Astfel, personalitatea este de natură socială și este individuală în funcție de modul de existență. Aceasta reprezintă unitatea socialului și a individualului, a esenței ei și a existenței ei. Personalitatea și individualitatea nu sunt doar interconectate, dar se și condiționează reciproc. Formarea calităților personale ale persoanei se află în strânsă legătură cu identitatea sa individuală. Conduita unei anumite persoane, atitudinea acesteia față de rolurile și funcțiile sale sociale

depind de conștiința individuală, de nivelul de dezvoltare, de caracteristicile individuale ale acesteia. Astfel, unicitatea nu este doar legată de personalitate, ci constituie și o caracteristică esențială a acesteia [2, p.56].

Este foarte importantă pentru om conștientizarea unicității sale, care se produce în raport cu ceilalți, ca relație între sine și altul. Astfel poate înțelegem și felul de a fi unic al celui de alături, al semenilor în genere. Iar aceasta conduce la conștientizarea existenței diferențelor, a diversității umane.

Faptul de a fi unic al persoanei face ca omul să fie identic doar cu sine însuși. Prin urmare, identitatea unei persoane se constituie din trăsăturile particulare prin care e recunoscut de cei din jur. Identitatea deosebește o persoană de semenii săi. Totodată, omul e diferit de sine însuși și de la o vârstă la alta nu numai prin înfățișarea fizică, dar și prin randamentul intelectual, felul de a se comporta, de a-și exprima atitudinile, sentimentele etc. Identitatea se transformă sub influența majoră a factorilor de vârstă, a mediului înconjurător, a relațiilor cu ceilalți, a evenimentelor produse în viața personală. De aceea fiecare trebuie să fie capabil de a accepta diferențele proprii și de a fi dispus la schimbare. Fiecare trebuie să mediteze asupra integrării personale în diversitatea umană, pentru ca să-și manifeste unicitatea și să conviețuiască armonios cu semenii. Individul uman poate trăi doar în comunități umane, având dreptul la respectarea identității și, totodată, datorită de a respecta identitatea celorlalți.

Bibliografie

1. Loșii, E., Perjan, C., Tintiuc, T., Lemeh, E., Введение в психологию человеческой уникальности. Учебное пособие, Минск, МГИРО, 2014.
2. Loșii, E., Perjan, C., Tintiuc, T., Introducere în psihologia unicității umane. Suport didactic, Chișinău, PC, 2015.
3. Егорова, М.С., Психология индивидуальных различий, М., 1997.
4. Капрара, Дж., Сервон, Д., Психология личности, Спб., Питер, 2003.
5. Хелл, Л., Теории личности, 3-е изд., СПб., Питер, 2006.